

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 14.1.2009
KOM(2008) 905 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

**o provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES ze dne
3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků**

(předložená Komisí)

OBSAH

1.	Úvod.....	3
1.1.	Předmět zprávy.....	3
1.2.	Přehled.....	3
2.	Provedení směrnice	5
3.	Uplatňování směrnice a vývoj regulace.....	5
3.1.	Fungování dozoru nad trhem	5
3.2.	Fungování systému RAPEX	6
3.3.	Sledovatelnost výrobků.....	8
3.4.	Opatření Společenství založená na článku 13 směrnice	9
3.5.	Normalizace	10
3.6.	Bezpečnost služeb	12
4.	Závěry.....	12
4.1.	Obecně.....	12
4.2.	Provedení směrnice	13
4.3.	Fungování dozoru nad trhem	13
4.4.	Fungování systému RAPEX	13
4.5.	Sledovatelnost výrobků.....	13
4.6.	Opatření Společenství založená na článku 13 směrnice	14
4.7.	Normalizace	14

1. Úvod

Směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (dále jen „směrnice“)¹ byla přijata dne 3. prosince 2001, vstoupila v platnost dne 15. ledna 2002 a lhůta pro její provedení členskými státy skončila dne 15. ledna 2004. Tato směrnice nahradila starší směrnici o obecné bezpečnosti výrobků z roku 1992².

1.1. Předmět zprávy

Tato zpráva, která byla vypracována podle čl. 19 odst. 2 směrnice, obsahuje informace o:

- bezpečnosti výrobků určených spotřebitelům, zejména o zlepšení sledovatelnosti výrobků,
- fungování dozoru nad trhem a systému RAPEX,
- normalizaci,
- opatřeních přijatých na základě článku 13 směrnice.

Směrnice se sice nevztahuje na bezpečnost služeb, ale některá její ustanovení se na tuto oblast zaměřují kvůli „dosažení sledovaných cílů ochrany“ uvedené směrnice. Tato zpráva tudíž věnuje pozornost také hlavním oblastem vývoje směrem k bezpečnějším službám v Evropě.

Poté, co došlo na celém světě k rozsáhlým odvoláním výrobků určených spotřebitelům, provedla Komise v roce 2007 interní přezkum³ rámce EU pro bezpečnost výrobků se závěrem, že systém Společenství, zahrnující tuto směrnici, dokáže evropským občanům zajistit vysokou míru ochrany před nebezpečnými výrobky pro spotřebitele⁴ za předpokladu, že se pravidla systému řádně uplatňují. Při přezkumu byly nicméně zjištěny některé oblasti, v nichž je nutné zlepšení, a na tento přezkum také přímo navazovalo přijetí rozhodnutí Komise o magnetech v hračkách⁵. Stávající úroveň ochrany zvýší také návrh na revizi současné evropské směrnice o bezpečnosti hraček⁶ a „nový právní rámec“⁷ pro uvádění výrobků na trh. V této zprávě je rovněž popsán prostor pro další zdokonalení systému vytvořeného uvedenou směrnicí.

1.2. Přehled

1.2.1. Cíle a oblast působnosti

Účelem směrnice je zajistit, aby na trh Společenství byly uváděny pouze bezpečné výrobky určené spotřebitelům. Směrnice se vztahuje na nepotravinářské výrobky

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES ze dne 3. prosince 2001 o obecné bezpečnosti výrobků, Úř. věst. L 11, 15.1.2002, s. 4.

² Úř. věst. L 228, 11.8.1992, s. 24.

³ http://ec.europa.eu/consumers/safety/news/stocktaking_%20execsum_en.pdf

⁴ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/eurobar_298_summary_en.pdf

⁵ Viz oddíl 3.4.

⁶ KOM(2008) 9 a http://ec.europa.eu/enterprise/toys/2008_108_directive.htm

⁷ Viz oddíl 3.1.2 a informace na adrese http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/index_en.htm

určené spotřebitelům. Pokud jsou tyto výrobky předmětem zvláštních požadavků na bezpečnost, které ukládají jiné právní předpisy Společenství, vztahuje se směrnice pouze na ty aspekty a ta rizika nebo kategorie rizik, kterých se netýkají tyto zvláštní požadavky⁸.

Bezpečnost služeb do působnosti směrnice nespadá, ale v zájmu zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů se její ustanovení vztahují také na výrobky, které se spotřebitelům dodávají nebo dávají k dispozici v souvislosti s využívanou službou. Vyňata z působnosti je nicméně bezpečnost zařízení používaných poskytovatelem služby, zejména zařízení určených k jízdě nebo cestování spotřebitelů. Směrnice se ovšem vztahuje na výrobky, které spotřebitelé aktivně používají v objektu poskytovatele služeb, například vysoušeče vlasů, které mají hosté k dispozici v hotelových pokojích, nebo solární lehátka v soláriích⁹.

1.2.2. Povinnosti hospodářských subjektů a orgánů členských států

Směrnice stanoví obecnou povinnost hospodářských subjektů uvádět na trh pouze bezpečné výrobky a podávat informace spotřebitelům a orgánům členských států. Tyto informace se musí týkat sledovatelnosti výrobků a uplatňování opatření, jako je stažení nebo odvolání výrobku.¹⁰

Orgány členských států musí zajistit, aby byly výrobky uváděné na trh bezpečné, a tuto povinnost musí plnit prostřednictvím sledování, zda výrobci a distributoři dodržují povinnosti, které jim směrnice ukládá.

1.2.3. Institucionální rámec a rámec pro vymáhání

Směrnice stanoví systém včasného varování o nepotravinářských spotřebních výrobcích (dále jen „RAPEX“). Prostřednictvím tohoto systému se zavádí tok informací mezi Komisí a orgány členských států, který se týká opatření přijatých orgány členských států a hospodářskými subjekty ohledně výrobků představujících vážné riziko pro zdraví a bezpečnost spotřebitelů. Pomocí systému RAPEX si lze vyměňovat také informace o rizicích, která nejsou vážná (méně než 1 % ze všech oznámení). Systém RAPEX je otevřen třetím zemím na základě zvláštní dohody podepsané mezi Společenstvím a žadatelskou zemí. Zatím byl nepřímý a částečný přístup k údajům systému RAPEX umožněn pouze jednomu státu, který není členem EU (Číně).

Podle článku 15 směrnice je Komisi při plnění prováděcích úkolů nápomocen výbor složený ze zástupců členských států (dále jen „výbor GPSD“). Článek 10 směrnice kromě toho zřizuje neformální síť orgánů členských států určenou k dalšímu zdokonalení správní spolupráce (dále jen „síť pro bezpečnost spotřebitelů“).

⁸ Příručka objasňující uplatňování směrnice a směrnic týkajících se bezpečnosti výrobků specifických pro jednotlivá odvětví viz http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm

⁹ Viz stanovisko Vědeckého výboru pro spotřební zboží (SCCP) na adrese http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_sccp/sccp_opinions_en.htm#3

¹⁰ Pokyny pro hospodářské subjekty, rozhodnutí Komise 2004/905 (Úř. věst. L 381, 28.12.2004, s. 63).

Vzhledem k tomu, že směrnice tvoří součást Dohody o EHP¹¹, platí stejná pravidla a mechanismy také v zemích ESVO, v nichž se uplatňuje Dohoda o EHP, tedy v Norsku, na Islandu a v Lichtenštejnsku.

2. PROVEDENÍ SMĚRNICE

Prováděcí opatření byla oznámena všemi 27 členskými státy EU¹². Metody provedení však nejsou ve všech členských státech stejné¹³. Mezi Komisí a členskými státy nadále probíhají dvoustranná jednání za účelem vyjasnění některých aspektů.

Zejména aspekty posuzování bezpečnosti se v některých prováděcích aktech odlišují od pravidel stanovených v článku 3 směrnice. Některé členské státy neprovedly všechna kritéria vyjmenovaná v článku 3 a jiné tato kritéria upravily nebo vytvořily kritéria vlastní.

Co se týče sledovatelnosti, některé členské státy zavedly povinnost uvádět identifikační údaje a podrobnosti o výrobcí (nebo dovozci) na výrobku nebo obalu, zatímco jiné členské státy to ponechaly jen jako volitelnou možnost. V důsledku toho mohou být povinnosti výrobců v různých členských státech v praxi různé.

V některých členských státech je oznámení výrobce povinné pouze v případě známého rizika a neexistuje v nich oznamovací povinnost v případě, že by si výrobci „měli být vědomi“ rizika na základě dostupných informací.

Konečně přestože jsou členské státy povinny zavést ustanovení pro plnění opatření, která může Komise přijmout podle článku 13, některé členské státy nepřijaly zvláštní vnitrostátní ustanovení určená k provádění uvedených opatření.

3. UPLATŇOVÁNÍ SMĚRNICE A VÝVOJ REGULACE

3.1. Fungování dozoru nad trhem

Většina orgánů dozoru nad trhem v členských státech ve své práci vychází z ročních programů inspekcí, které zohledňují předchozí zkušenosti a zjištění, výrobky, jichž se často týkají oznámení předávaná v systému RAPEX, a stížnosti spotřebitelů. Pokud je třeba, například v nouzových situacích, provádějí všechny členské státy kontroly a zkoušky, které v jejich programech nemusí být obsaženy.

¹¹ Rozhodnutí 9/2003 (Úř. věst. L 94, 10.4.2003, s. 59).

¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72001L0095:EN:NOT>

¹³ Srovnávací soupis prováděcích předpisů viz http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm

3.1.1. Společné akce

Na podporu evropské sítě orgánů členských států příslušných pro bezpečnost výrobků¹⁴ Komise za posledních pět let spolufinancovala několik společných přeshraničních akcí těchto orgánů v oblasti dozoru a vynucování¹⁵. Tyto společné akce byly zaměřeny na případy udušení dětí, bezpečnost vybavení dětských hřišť, cigaretové zapalovače, světelné řetězy a prodlužovací kabely. Přeshraniční spolupráce se týká dvě aktivity: jedna je zaměřena na spolupráci s celními orgány v oblasti Baltského moře a druhá, nazvaná projekt „EMARS“, na zdokonalení dozoru nad trhem prostřednictvím osvědčených postupů. Tento projekt, do kterého se zapojilo 15 členských států, vedl ke vzniku znalostní základny, systému rychlého poradenství, příručky osvědčených postupů a strategického dokumentu o budoucnosti dozoru nad trhem¹⁶.

3.1.2. Nový právní rámec

Dne 9. července 2008 byl přijat nový právní rámec pro uvádění výrobků na trh sestávající z nařízení (ES) č. 765/2008¹⁷ a rozhodnutí 768/2008/ES¹⁸. Jedním z cílů těchto opatření je vytvořit zesílený rámec dozoru nad trhem pro výrobky, kterých se týkají harmonizační právní předpisy Společenství a požadavky na sledovatelnost výrobků. Nařízení dále příslušným orgánům členských států ukládá povinnost provádět v přiměřeném rozsahu kontroly vlastností výrobků na trhu EU a před tím, než jsou výrobky propuštěny do volného oběhu. Komise v současnosti připravuje pokyny, které objasní vztah mezi rámcem pro dozor nad trhem podle uvedeného nařízení a podle směrnice.

Kromě toho článek 42 nařízení (ES) č. 765/2008 pozměnil znění čl. 8 odst. 3 směrnice s cílem zpřísnit příslušná ustanovení pro členské státy a uvést znění směrnice do souladu s ustanoveními nařízení.

3.2. Fungování systému RAPEX

3.2.1. Rozesílání upozornění na nebezpečné výrobky

Systém RAPEX je navržen tak, aby zajistil účinnou distribuci informací všem členským státům a umožnil tak rychlé přijímání opatření proti na trhu zjištěným výrobkům pro spotřebitele, které představují vážné riziko pro zdraví a bezpečnost spotřebitelů. Za účelem řešení takzvaných „nouzových situací“ zajišťují existující mechanismy okamžité rozeslání upozornění všem členským státům, které tak mohou přijmout návazná opatření.

¹⁴ Článek 10 směrnice; ohledně rozpočtových aspektů viz rozhodnutí 1926/2006 (Úř. věst. L 404, 30.12.2006, s. 39).

¹⁵ http://ec.europa.eu/consumers/safety/projects/index_en.htm#ongoing_projects

¹⁶ <http://www.emars.eu/>

¹⁷ Úř. věst. L 218, 13.8.2008, s. 30.

¹⁸ Tamtéž, s. 82.

Příslušné informace o všech oznámeních v systému RAPEX útvary Komise zveřejňují každý týden na internetu¹⁹.

3.2.2. Pokyny k systému RAPEX

V roce 2004 přijala Komise zvláštní pokyny (dále jen „pokyny k systému RAPEX“), aby zajistila účinné fungování systému RAPEX²⁰. V pokynech k systému RAPEX je vymezen rozsah oznamovací povinnosti členských států prostřednictvím popisu kritérií, kterými je definováno „vážné riziko“, a podáním doporučení ohledně typů opatření a výrobků, které mají být oznamovány. Dokument obsahuje také pokyny k posuzování rizika. V roce 2008 začala Komise pracovat na revizi pokynů k systému RAPEX, která je nutná vzhledem k různým změnám, k nimž od roku 2004 došlo.

3.2.3. Statistické trendy v období 2004–2008

Počet oznámení ověřených Komisí se v posledních letech prudce zvýšil. V roce 2007 Komise ověřila 1 605 oznámení ve srovnání s 1 051 v roce 2006, 847 v roce 2005 a 468 v roce 2004. Počet oznámených opatření, která se týkala vážného rizika, se více než ztrojnásobil – z 388 v roce 2004 na 1 355 v roce 2007. A tento vzestupný trend pokračoval i v roce 2008. Zvyšování počtu oznámení lze přičíst účinnějšímu vynucování bezpečnosti výrobků orgány členských států, větší informovanosti podniků o jejich odpovědnosti, rozšíření EU v roce 2004 a v roce 2007, jakož i opatřením pro budování sítě, která koordinuje Komise.²¹ Kromě toho se neustále zmenšuje rozdíl mezi zeměmi s nejvyšším a nejnižším počtem oznámení.

Pokud jde o kategorie výrobků, které jsou kvůli závažnosti příslušných rizik předmětem nápravných opatření, jsou skupinami, u nichž byl vydán nejvyšší počet oznámení, předměty určené pro děti (hračky a dětské vybavení) a elektrické výrobky (např. domácí spotřebiče a zařízení pro osvětlení); na tyto skupiny výrobků souhrnně připadá více než 50 % všech oznámení v systému RAPEX.

K nejčastějším pozorovaným rizikům patří poranění, udávení a úrazy elektrickým proudem, následované popáleninami, požáry, udušením a chemickými riziky. Dlouhodobá rizika, například rizika vyplývající z expozice některým chemikáliím, se obtížněji zjišťují a posuzují, protože příslušné nebezpečné účinky nejsou okamžitě zjevné.²²

V průběhu let se zvýšil také počet oznámení dobrovolných nápravných opatření přijatých podniky – v roce 2007 dosáhl 50 % celkového počtu oznámení o výrobcích představujících vážné riziko.

¹⁹ http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/index_en.htm O významu tohoto informačního portálu svědčí skutečnost, že v roce 2007 zaznamenal průměrně 35 200 návštěv měsíčně.

²⁰ Rozhodnutí Komise 2004/418/ES (Úř. věst. L 151, 30.4.2004, s. 84).

²¹ http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/stats_reports_en.htm

²² Za účelem zvýšení konzistence při posuzování rizik Komise vypracovala soubor nástrojů pro online posouzení expozice, který je k dispozici na adrese <http://www.jrc.ec.europa.eu/eis%2Dchemrisks/>

3.2.4. Školení

Komise uspořádala několik školení pro orgány členských států odpovědné za bezpečnost výrobků za účelem zlepšení jejich schopnosti podílet se na práci sítě RAPEX. V období 2006–2008 se těchto seminářů zúčastnilo celkem 22 členských států. Komise rovněž pořádá setkání kontaktních míst sítě RAPEX v Bruselu. Celní orgány a orgány dozoru nad trhem ze všech členských států se kromě toho shodly na potřebnosti prohloubení spolupráce, zlepšení řízení rizik a lepšího sdílení poznatků a osvědčených postupů.²³

3.2.5. RAPEX-Čína

Vzhledem k velmi vysokému podílu oznámení v systému RAPEX, která se týkají výrobků pocházejících z Číny (56 % od ledna do září 2008, 52 % v roce 2007, 49 % v roce 2006, 49 % v roce 2005 a 38 % v roce 2004), byly zintenzivněny vztahy s čínskými orgány v oblasti bezpečnosti výrobků. V lednu 2006 bylo podepsáno memorandum o porozumění (dále jen „memorandum“) mezi Generálním ředitelstvím pro zdraví a spotřebitele Evropské komise a Správou pro dohled nad kvalitou, inspekce a karanténu (Administration for Quality Supervision, Inspection and Quarantine, dále jen „AQSIQ“) Čínské lidové republiky. V listopadu 2008 bylo memorandum aktualizováno, aby odráželo intenzivnější spolupráci.

AQSIQ má prostřednictvím zvláštního systému IT přístup k oznámením o nebezpečných výrobcích pocházejících z Číny, která jsou evidována v systému RAPEX (dále jen „RAPEX-Čína“). Čínské orgány podávají Komisi čtvrtletní zprávy o opatřeních přijatých v návaznosti na údaje v systému RAPEX. Dosud správa AQSIQ Komisi předložila sedm zpráv. V období od září 2006 do května 2008 vedla správa AQSIQ šetření a v nutných případech přijala opatření v souvislosti s 599 oznámeními v systému RAPEX. V 51 % z těchto případů vedla šetření k přijetí preventivních nebo omezujících opatření ze strany AQSIQ nebo dobrovolně ze strany dotčeného čínského výrobce (nebo vývozce) – šlo mimo jiné o nápravná opatření, zákazy vývozu, zesílený dohled nad dotčenými čínskými společnostmi a o pozastavení nebo odejmutí vývozních licencí. Žádná opatření nebyla přijata ve 49 % šetřených případů, a to zejména vinou nedostatku informací o daném čínském výrobci či vývozci.

3.3. Sledovatelnost výrobků

Sledovatelnost výrobků znamená, že lze identifikovat hospodářské subjekty podílející se na procesu jejich výroby a distribuce. Díky těmto informacím je možné účinně přijímat nápravná opatření. Na potřebnost účinných postupů pro odvolání výrobků, které pro hospodářské subjekty nejsou neúměrně nákladné, upozornily významné výstrahy týkající se nepotravinářského spotřebního zboží, k nimž v nedávné době došlo na mnoha místech světa.

Ustanovení čl. 5 odst. 1 směrnice obsahují obecnou povinnost výrobců poskytovat spotřebitelům informace nezbytné pro vysledování původu výrobku nebo uvádět na obalu výrobku identifikační údaje o výrobcí či údaje o výrobní sérii. Zavedení

²³

Závěry semináře „Preventing Imports of Dangerous Products“ (Předcházení dovozu nebezpečných výrobků), duben 2008; seminář financovaný programem Cla 2013.

těchto povinností přijetím konkrétních opatření je ovšem úkolem členských států. Počet oznámení, která se týkala nesledovatelného výrobku, se ve srovnání s předchozími lety snížil. Stále však existuje prostor pro zlepšení, protože na výrobky představující vážné riziko, jejichž země původu je neznámá, připadá 10 % oznámení.²⁴

Další zlepšení lze očekávat díky nedávnému přijetí rozhodnutí 768/2008/ES, které jako obecnou zásadu harmonizačních právních předpisů Společenství vyžaduje uvádění jména a adresy výrobce a v případě dovezených výrobků jak dovozce, tak výrobce.²⁵

3.4. Opatření Společenství založená na článku 13 směrnice

Postup podle článku 13 směrnice dosud Komise použila třikrát. Poprvé byl použit k prodlužování zákazu ftalátů obsažených v hračkách²⁶ v období před přijetím trvalého zákazu směrnicí 2005/84/ES²⁷.

Dalším opatřením podle uvedeného článku bylo rozhodnutí ze dne 11. května 2006²⁸, kterým se členským státům ukládá povinnost zajistit, aby na trh EU byly uváděny pouze cigaretové zapalovače odolné dětem, a zakázat uvádění na trh u zapalovačů, které se podobají předmětům zvláště lákavým pro děti (zapalovače neobvyklého typu, „novelty“). Z působnosti rozhodnutí jsou vyňaty zapalovače splňující určitá technická kritéria. Členské státy byly povinny toto rozhodnutí splnit do 11. března 2007. Platnost uvedeného rozhodnutí byla prodloužena do 11. května 2008 rozhodnutím ze dne 12. dubna 2007²⁹, které rovněž od 11. března 2008 zakázalo, aby byly spotřebitelům dodávány zapalovače, které nejsou odolné dětem, a zapalovače neobvyklého typu. Další prodloužení platnosti, do 11. května 2009, bylo přijato dne 18. dubna 2008.³⁰

Nejnovějším opatřením založeným na článku 13 bylo rozhodnutí ze dne 21. dubna 2008³¹, kterým se členským státům ukládá povinnost zajistit, aby byly magnetické hračky uváděné nebo dodávané na trh označeny upozorněním na zdravotní a bezpečnostní rizika, která představují. V hračkách se nyní používají silnější magnety, které lze současně snadněji oddělit, a které tak v případě spolknutí představují život ohrožující riziko, protože mohou způsobit perforaci žaludku nebo střev. Komise toto dočasné opatření platné do 21. dubna 2009 přijala při neexistenci příslušných zvláštních ustanovení v platných právních předpisech a v příslušné bezpečnostní normě (v obou případech nyní probíhá revize).

²⁴ Stav v září 2008. Zdroj: statistiky systému RAPEX za leden až září 2008 – http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/stats_reports_en.htm

²⁵ Rozhodnutí 768/2008/ES, příloha I čl. R2 odst. 6 a čl. R4 odst. 3.

²⁶ Rozhodnutí Komise 2004/178/ES (Úř. věst. L 55, 24.2.2004, s. 66), 2004/624/ES (Úř. věst. L 280, 31.8.2004, s. 34) a 2004/781/ES (Úř. věst. L 344, 20.11.2004, s. 35).

²⁷ Směrnice 2005/84/ES (Úř. věst. L 344, 27.12.2005, s. 40).

²⁸ Rozhodnutí Komise 2006/502/ES (Úř. věst. L 198, 20.7.2006, s. 41).

²⁹ Rozhodnutí Komise 2007/231/ES (Úř. věst. L 99, 14.4.2007, s. 16).

³⁰ Rozhodnutí Komise 2008/322/ES (Úř. věst. L 109, 19.4.2008, s. 40). Za účelem zlepšení koordinace kontrolních činností byla ustavena pracovní skupina odborníků z celních orgánů a orgánů dozoru nad trhem členských států.

³¹ Rozhodnutí Komise 2008/329/ES (Úř. věst. L 114, 26.4.2008, s. 90).

Při používání opatření podle článku 13 směrnice se ukázalo, že dočasná povaha těchto opatření představuje určitý problém. Na jedné straně jsou omezená platnost opatření a jejich opakované obnovování zdrojem nejistoty pro hospodářské subjekty. Na druhé straně pak daná opatření vinou své dočasné povahy nemohou odstranit základní příčinu dotyčného bezpečnostního problému.

3.5. Normalizace

3.5.1. *Postup a příslušní aktéři*

Směrnice stanoví kritéria pro posuzování bezpečnosti výrobků v případě neexistence právních předpisů Společenství, a to s odkazem na vnitrostátní právní předpisy a na evropské normy vypracované evropskými organizacemi pro normalizaci (dále jen „ESO“)³². Podle čl. 3 odst. 2 se předpokládá, že je výrobek bezpečný, je-li ve shodě s nezávaznými vnitrostátními normami přejímajícími evropské normy, na něž byly zveřejněny odkazy v Úředním věstníku Evropské unie (dále jen „Úř. věst. EU“).

Podle podmínek uvedených v článku 4 Komise postupem projednání ve výborech přijímá rozhodnutí stanovící požadavky na bezpečnost, které by měly být promítnuty do budoucích norem. Na základě těchto rozhodnutí pak Komise vydává pověření pro příslušnou ESO, aby vypracovala normy odpovídající daným zvláštním požadavkům na bezpečnost.

Poté, co ESO normu vypracuje a přijme, Komise postupem projednání ve výborech přijme rozhodnutí, kterým potvrdí, že byla dotyčná norma vypracována v souladu s výše uvedeným postupem, a odkaz na tuto normu zveřejní v Úředním věstníku EU. Tímto zveřejněním se na výrobky vyrobené v souladu s danou normou (nebo jejími rovnocennými vnitrostátními verzemi) začne vztahovat předpoklad shody s obecným požadavkem na bezpečnost podle čl. 3 odst. 2 směrnice.

Původní rozhodnutí stanovící zvláštní požadavky na bezpečnost samo o sobě nezakládá ani předpoklad bezpečnosti výrobků vyhovujících těmto požadavkům ani okamžitě použitelný soubor povinností a práv pro třetí strany. Tato rozhodnutí lze nicméně využít jako dodatečný nástroj pro posuzování otázky, zda je určitý výrobek ve shodě s obecným požadavkem na bezpečnost podle čl. 3 odst. 3 směrnice.

Pokud jde o zastupování zájmů při tvorbě norem, přístup a účinné zapojení zástupců společenských zájmů do procesu normalizace může ztěžovat řada faktorů, například nedostatek zdrojů, nedostatečná odbornost či neúčinná koordinace. Z tohoto důvodu Komise poskytuje finanční podporu spotřebitelským a ekologickým organizacím, jakož i odborům a malým a středním podnikům. Co se týče zastoupení spotřebitelů, Komise se finančně podílí na fungování evropských spotřebitelských organizací, které zastupují zájmy spotřebitelů při přípravě norem pro výrobky a služby na úrovni Společenství.³³

³² Evropský výbor pro normalizaci (CEN), Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (CENELEC) a Evropský institut pro normalizaci v telekomunikacích (ETSI). Viz též <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/stdbody.html>

³³ Další informace viz http://ec.europa.eu/consumers/tenders/information/grants/support_en.htm

3.5.2. *Rozhodnutí o požadavcích na bezpečnost a pověření*

Za období, kterého se týká tato zpráva, byla přijata tři rozhodnutí stanovící požadavky na bezpečnost a byla vydána odpovídající normalizační pověření podle čl. 4 odst. 1 písm. a) a b).

Dne 21. dubna 2005 Komise přijala rozhodnutí 2005/323/ES o požadavcích na bezpečnost u plovoucích předmětů pro volný čas používaných na vodě nebo ve vodě, které mají splňovat evropské normy³⁴. Na základě tohoto rozhodnutí vydala Komise pověření M/372 pro CEN. V rámci pověření se připravuje celkem sedm norem.³⁵

Dne 25. března 2008 přijala Komise rozhodnutí 2008/264/ES o požadavcích na požární bezpečnost, kterou mají splňovat evropské normy pro cigarety³⁶. Na základě tohoto rozhodnutí pak zaslala CEN pověření M/425, kterým mu uložila vypracovat normu pro snížení schopnosti cigaret zapálit.

Dne 23. dubna 2008 Komise přijala rozhodnutí 2008/357/ES týkající se konkrétních požadavků na bezpečnost pro děti u zapalovačů³⁷. Výsledkem bylo pověření M/427 k přepracování stávající normy EN 13869 o odolnosti zapalovačů dětem.

3.5.3. *Zveřejňování odkazů na normy*

V období zahrnutém do této zprávy Komise přijala tři rozhodnutí o souladu některých norem s obecným požadavkem na bezpečnost podle směrnice³⁸. Tato rozhodnutí byla přijata v souladu s čl. 4 odst. 2 druhým a čtvrtým pododstavcem směrnice. Každé zveřejnění nahradilo předchozí zveřejnění stejného druhu, takže aktuální seznam norem, na něž se odkazuje podle směrnice, je obsažen v příloze nejnovějšího zveřejnění z roku 2006³⁹.

3.5.4. *Příprava budoucích normalizačních pověření*

Komise má v úmyslu zvýšit bezpečnost předmětů pro péči o děti, které jsou určeny pro kojence a velmi malé děti (obecně od narození do věku 4–5 let) a používají se pro spánek, krmení, koupání a přepravu těchto dětí. V Evropě každoročně dochází k mnoha nehodám, včetně smrtelných, na kterých se tyto výrobky podílejí⁴⁰. Podle směrnice již bylo zveřejněno několik bezpečnostních norem pro předměty pro péči o děti. Stále však existuje mnoho výrobků, pro které žádné bezpečnostní normy neexistují, a u dalších výrobků stávající normy nezahrnují všechna rizika. Díky studii zadané v roce 2006 bylo možné určit seznam výrobků (včetně pořadí), u nichž by měla být normalizace přednostně zahájena. Uvedená studie zahrnuje předběžné

³⁴ Úř. věst. L 104, 23.4.2005, s. 39.

³⁵ Viz www.cen.eu

³⁶ Úř. věst. L 83, 26.3.2008, s. 35.

³⁷ Úř. věst. L 120, 7.5.2008, s. 11.

³⁸ Rozhodnutí K(2004) 1493 ze dne 23. dubna 2004 (nezveřejněno), rozhodnutí 2005/718/ES (Úř. věst. L 271, 15.10.2005, s. 51) a rozhodnutí 2006/514/ES (Úř. věst. L 200, 22.7.2006, s. 35).

³⁹ Sdělení komise 2006/C 171/04 (Úř. věst. C 171, 22.7.2006, s. 23).

⁴⁰ Úrazy u dětí (0–14 let), údaje za období 2002–2004. Viz <https://webgate.ec.europa.eu/idb>

posouzení rizik a návrh požadavků na bezpečnost. Rozhodnutí stanovící požadavky na bezpečnost mají být přijata v průběhu roku 2009.

V oblasti nehod a zranění způsobovaných požáry a plameny Komise pokračuje v práci na své strategii pro zlepšení požární bezpečnosti obydlí. Přitom Komise zkoumá způsoby, jak zvýšit bezpečnost hořlavých povrchů a materiálů používaných v domácnostech, například v nábytku, bytovém vybavení, oděvech a televizních přijímačích. V této oblasti existuje řada nezávazných evropských norem, ale diskuze s členskými státy jasně ukázaly, že tyto normy nepředstavují zcela uspokojivé řešení, zvláště pokud jde o používání látek zpomalujících hoření. Zásadní předběžný krok tudíž spočívá v získání komplexních poznatků o chemických látkách používaných pro zpomalování hoření, aby bylo možné dosáhnout uspokojivého kompromisu mezi požární bezpečností a ochranou zdraví a životního prostředí, který by byl následně promítnut do bezpečnostních norem.

3.6. Bezpečnost služeb

S ohledem na bezpečnost spotřebitelských služeb si je Komise vědoma chybějící shody mezi členskými státy, pokud jde o to, v jaké míře je vhodné přijímat opatření na úrovni Společenství. Veřejné mínění a politický tlak Evropského parlamentu však současně naznačují, že opatření na evropské úrovni jsou nutná pro řešení obecných rizik a nehod, například v oblasti požární bezpečnosti hotelů.

Potřebu zlepšit stávající evropský systém sledování nehod a úrazů, včetně těch, které souvisejí se službami, Komise uznala v řadě návrhů zaměřených na prevenci úrazů a podporu bezpečnosti⁴¹.

V roce 2007 Komise přijala návrh rámcového nařízení o statistice Společenství v oblasti veřejného zdraví a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci⁴². Nedostatek srovnatelných údajů Komisi ovšem nezabránil v realizaci nových iniciativ, v nichž se důraz klade na osvětu, a ve vybízení zúčastněných subjektů k řešení prioritních oblastí pro opatření Společenství, jako je bezpečnost hotelů.

V reakci na pověření Komise M/371, které se týká služeb, provedl CEN studii s cílem ověřit proveditelnost programu normalizace požadavků pro poskytování služeb, včetně jeho bezpečnostních aspektů⁴³.

4. ZÁVĚRY

4.1. Obecně

Směrnice se osvědčila jako účinný nástroj pro zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů. Přispěla k vysledování velkého počtu nebezpečných výrobků a jejich odstranění z evropského trhu. Díky systému RAPEX zřízenému směrnicí je stávající regulační rámec, který se vztahuje na některé z klíčových výrobků pro

⁴¹ KOM(2006) 328 a 329.

⁴² KOM(2007) 46.

⁴³ Viz <http://www.cen.eu/cenorm/sectors/nbo/value/chesss/index.asp>

spotřebitele, jako jsou hračky, kosmetické přípravky, elektrické spotřebiče a svítidla, osobní ochranné prostředky či vozidla, doplněn o zvláštní systém pro rychlou výměnu informací a rychlá upozornění.

4.2. Provedení směrnice

Provedení směrnice členskými státy je sice celkově adekvátní, ale určitá nekonzistentnost přetrvává. Útvary Komise spolupracují s členskými státy s cílem zjistit, zda jsou zapotřebí další opatření některých členských států, ale Komise si současně vyhrazuje právo zahájit v nutných případech řízení pro porušení práva. To se týká především dodržování lhůt pro vynucování opatření podle článku 13 směrnice.

4.3. Fungování dozoru nad trhem

Velký nárůst počtu oznámení v systému RAPEX za poslední čtyři roky jasně svědčí o tom, že dozor nad trhem podle směrnice probíhá úspěšně. Nicméně vzhledem k rostoucí globalizaci trhu, kdy stále více výrobků v EU pochází z třetích zemí, existuje potřeba další koordinace činností dozoru nad trhem mezi členskými státy, včetně spolupráce s celními orgány.

Takovou koordinaci by usnadnilo zavádění společně dohodnutých osvědčených postupů (například těch, které jsou výsledkem projektu EMARS), intenzivnější výměna informací mezi orgány členských států pomocí stávajících nástrojů IT, náležité uplatňování nového právního rámce a výraznější úloha Komise při společném stanovování priorit dozoru nad trhem.

4.4. Fungování systému RAPEX

Mnoho zemí považuje směrnici, a zejména systém RAPEX, za referenční standard a několik vnitrostátních, regionálních a mezinárodních organizací již projevilo zájem o účast v tomto systému nebo o pomoc s vytvořením podobných systémů.

Zvýšení počtu oznámení sice pro systém představuje určitou zátěž, ale současně je jasným důkazem zlepšení ochrany spotřebitelů na evropské úrovni. Nárůst počtu ohlášených opatření přijatých přímo hospodářskými subjekty pro omezení rizik spojených s výrobky pro spotřebitele svědčí také o tom, že odpovědné podniky berou bezpečnost výrobků vážně a plní povinnosti, které jim směrnice ukládá.

4.5. Sledovatelnost výrobků

Identifikační údaje o výrobcí na výrobku nebo na obalu jsou důležitým prvkem pro zajištění sledovatelnosti⁴⁴. Jejich uvádění však není v právních předpisech všech členských států zavedeno jako závazný požadavek a to vede k neuspokojivým výsledkům. Pokud orgán dozoru nad trhem nemůže vysledovat výrobce nebo dovozce výrobku, který je shledán nebezpečným, nemá možnost přijmout zcela účinná opatření. Kdyby byl vyjasněn závazný charakter požadavku na uvádění identifikačních údajů a kdyby byly na všech výrobcích uváděny tyto informace o hospodářském subjektu odpovědném za jejich bezpečnost, bylo by možné dosáhnout dalších zlepšení. Tak by bylo možné docílit také většího souladu s rozhodnutím

⁴⁴

Ustanovení čl. 5 odst. 1 čtvrtý pododstavec písm. a) směrnice.

o novém právním rámci, které stanoví povinnost uvádět na výrobku jméno, zapsanou obchodní firmu nebo zapsanou ochrannou známku výrobce nebo dovozce, jakož i jeho adresu⁴⁵.

4.6. Opatření Společenství založená na článku 13 směrnice

Dočasná opatření jsou za určitých okolností skutečně nezbytná, avšak směrnice neobsahuje žádná zvláštní ustanovení, která by výslovně povolovala zavedení trvalého zákazu neharmonizovaných výrobků poté, co byla jednoznačně prokázána jejich nebezpečnost⁴⁶.

4.7. Normalizace

Ustanovení o normalizaci by měla být zjednodušena tak, aby umožňovala větší pružnost. Mělo by být možné stanovovat požadavky na bezpečnost pro určité kategorie výrobků (např. předměty pro péči o děti, nábytek či oděvy) a na základě těchto požadavků vydávat „rámcová“ nebo „stálá“ pověření pro ESO. To by vedlo k zefektivnění nynějšího zdlouhavého postupu vydávání požadavků na bezpečnost pro každý jednotlivý výrobek. Navíc by tak bylo možné rychle reagovat na technická zlepšení a nová rizika.

Komise by rovněž měla mít možnost zveřejnit odkaz na normu, kterou ESO přijala bez odpovídajícího pověření, pokud výrobek, na který se norma vztahuje, spadá do předem stanovené kategorie výrobků, pro něž Komise stanovila příslušné požadavky na bezpečnost, a pokud daná norma tyto požadavky splňuje. Výsledný předpoklad shody s obecným požadavkem na bezpečnost by tak motivoval podniky k dodržování norem a vedl k lepší ochraně spotřebitelů.

⁴⁵ Rozhodnutí 768/2008/ES, příloha I čl. R2 odst. 6 a čl. R4 odst. 3.

⁴⁶ Viz výroční zpráva RAPEX za rok 2007 a zpráva Eurobarometru z října 2008:

http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/docs/rapex_annualreport2008_en.pdf
http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/fl224%20eurobar_cbs_analrep.pdf